

Schenken en nalaten

vereniging
eigen huis

sta
sterker

Inhoud

1. SCHENKEN; BESPAAR OP SCHENKBELASTING	3
1.1 De ouder als geldverstrekker	5
1.2 Kasrondje	6
1.3 Vrij van inbreng	6
2. NALATEN	7
2.1 Fiscaal partner schenk-/erfbelasting	8
2.2 De hypotheek	8
2.3 Testament	9
2.4 Wettelijke verdeling	13
2.5 Wilsrechten	16
3. ERFBELASTING	17
3.1 Pensioenimputatie	17
3.2 Vrijstellingen en tarieven	17
3.3 Erfbelasting en een uitkering uit orv	17
3.4 Erfrechtelijke vorderingen en de inkomstenbelasting (box 3)	18
3.5 Aangifte erfbelasting	18
3.6 Aanslag erfbelasting	18
3.7 Woning erven	18
3.8 Tarieven en vrijstelling schenk- of erfbelasting	19
4. HOE HELPT VERENIGING EIGEN HUIS U VERDER?	20

1. Schenken; bespaar op schenkbelasting

Een gift of schenking tijdens leven kan fiscaal aantrekkelijker zijn dan een erfenis. Schenken kan ook het vermogen in box 3 verlagen waardoor er jaarlijks minder inkomstenbelasting is verschuldigd. Ook kan het in bepaalde situaties leiden tot een lagere bijdrage op grond van de Wet landurige zorg (Wlz) als je bijvoorbeeld gebruik maakt van zorg.

Verder kan schenken uitkomst bieden aan kinderen die hierdoor een lagere hypotheek kunnen afsluiten bij de aankoop van de woning. In sommige gevallen kan schenken zelfs financieel voordeel bieden aan zowel de schenker als de ontvanger. Schenkingen tot bepaalde bedragen zijn vrijgesteld. Om de verschuldigde belasting over schenkingen en erfenissen te beperken, is het zinvol de regels te kennen.

Bij schenkbelasting en erfbelasting zijn de tarieven gelijk, maar er gelden andere vrijstellingen. Net als bij een erfenis geldt bij een schenking: hoe groter de schenking en hoe kleiner de verwantschap met de schenker, hoe meer belasting de ontvanger moet betalen. Dit loopt op van 10 tot 40%. Behalve geld is het ook mogelijk om goederen te schenken. Denk bijvoorbeeld aan sieraden die al jaren in de familie zijn of een kostbaar schilderij. Hiervoor gelden in principe dezelfde regels als voor geld. Het enige verschil is dat de goederen moeten worden getaxeed.

WAT KAN IK MISSEN?

Het kan verstandig zijn om geld te schenken als je het ook kunt missen. Houd dus altijd een buffer aan als reservepotje om onverwachte, grotere, noodzakelijke uitgaven direct te kunnen betalen. Op www.nibud.nl kun je met de tool BufferBerekenaar een indicatie krijgen hoe hoog jouw buffer moet zijn.

AANGIFTE DOEN

Wie een schenking ontvangt, moet daarvan aangifte doen bij de Belastingdienst. Aangifte is nodig als de waarde van de schenking boven een vrijstelling uitkomt of op specifieke vrijstellingen een beroep wordt gedaan. Een schenking wordt belast wanneer de schenker in Nederland woont of de afgelopen 10 jaar in Nederland heeft gewoond. Op de schenking kan een vrijstelling van toepassing zijn. Ontvangers (tussen 18 en 40 jaar oud) die gebruikmaken van de eenmalige (verhoogde) vrijstelling bij een schenking, moeten aangifte doen, zodat de Belastingdienst van deze schenking op de hoogte is. Het aangiftebiljet moet binnen twee maanden (uiterlijk 28 februari) na afloop van het kalenderjaar waarin de schenking is gedaan bij de Belastingdienst binnen zijn.

De schenker hoeft geen aangifte te doen. Het kan wel voorkomen dat de Belastingdienst de schenker een aangiftebiljet toestuurt. Dat is bijvoorbeeld het geval als de ontvanger van de schenking in het buitenland woont. In dat geval moet de schenker ook aangifte doen, maar wordt er in het biljet aangegeven dat de ontvanger de schenkbelasting betaalt.

VRIJSTELLINGEN

Als ouders aan kinderen schenken geldt de eenmalige verhoogde vrijstelling ook als op het moment van de schenking niet het eigen kind, maar zijn of haar fiscale partner aan de leeftijdseis voldoet. Fiscale partners zijn bijvoorbeeld; echtgenoot, geregistreerd partner of samenwoners met een notarieel samenlevingscontract.

Naast deze éénmalige vrijstelling(en) is er ook een jaarlijkse vrijstelling. Een ouder kan elk van zijn kinderen jaarlijks € 6.633,- (2024) schenken, zonder dat het kind daarover belasting hoeft te betalen. Wie een belastingvrije schenking wil doen aan een ander dan zijn kinderen, kan dat doen tot een maximum van € 2.658,- (2024) per jaar. Voor deze schenkingen geldt geen verplichte besteding.

Voor kinderen tussen 18 en 40 jaar geldt een verhoogde schenkingsvrijstelling van € 31.813 (2024).

VRIJ VAN RECHT SCHENKEN

Als de schenker de verschuldigde schenkbelasting voor de ontvanger betaalt, is er sprake van een 'netto schenking' of schenking 'vrij van recht'. Op www.belastingdienst.nl kan worden berekend hoeveel schenkbelasting de schenker moet betalen (hulpmiddel schenkbelasting). Op het aangiftebiljet wordt aangegeven dat er sprake is van een schenking vrij van recht.

VERMOGEN OVERDRAGEN AAN DE KINDEREN

De meeste mensen bouwen vermogen op in de vorm van liquide middelen (spaargeld, eventueel aandelen of obligaties). Daarnaast kunnen zij vermogen opbouwen in hun eigen woning. Beide vermogens kunnen zij overdragen op de kinderen, maar vergen een verschillende aanpak. Het schenken van de eigen woning is vrij complex; er is altijd een notariële akte voor nodig en er zijn nogal wat fiscale gevolgen.

Er zijn verschillende manieren om vermogen over te dragen:

- schenking van liquide middelen;
- schenkingen 'op papier';
- het huis schenken.

SCHENKING VAN LIQUIDE MIDDELEN

Schenking van liquide middelen kan 'onderhands'. Dat wil zeggen dat er geen notariële schenkingsakte nodig is. Zeker bij grotere bedragen kan het toch raadzaam zijn om de schenking in een notariële akte vast te leggen. Dit voorkomt onduidelijkheden over de bedoeling van de schenker, en geeft de schenker de mogelijkheid de schenking te herroepen. Op de schenking zijn de eerder genoemde vrijstellingen van toepassing. Verschillende schenkingen van één schenker binnen één jaar worden voor het toepassen van de vrijstelling als één schenking gezien bij de ontvanger. Verschillende schenkingen aan partners worden ook als een schenking gezien bij de ontvangers. Hetzelfde geldt ook voor verschillende schenkingen van partners.

Let op! Veel ouders schenken jaarlijks aan hun kinderen binnen de jaarlijkse schenk vrijstelling € 6.633 (2024). Deze schenking is belastingvrij en de kinderen hoeven hiervan geen aangifte schenkbelasting te doen. Het is mogelijk om nu al voor meerdere jaren te schenken door middel van een opschortende voorwaarde, bijvoorbeeld dat de schenker op 1 januari van dat jaar in leven is. De schenking moet notarieel worden vastgelegd. De schenking wordt dan belast op het moment dat de voorwaarde wordt vervuld. Dan kan elk jaar de jaarlijkse schenk vrijstelling worden toegepast. Dit heeft [de Hoge Raad bepaald](#). De Belastingdienst zag een terugkerende schenking als een periodieke uitkering maar daar gaat de Hoge Raad niet in mee.

SCHENKINGEN 'OP PAPIER'

Bij een schenking op papier krijgt de ontvanger een schenking, maar leent dat bedrag vervolgens weer terug aan de schenker. Op deze manier krijgt de ontvanger een vordering op de schenker die later in mindering wordt gebracht op de erfenis. Omdat de erfenis in dat geval lager uitvalt, hoeft de ontvanger ook minder erfbelasting te betalen. De 'schuld' die de schenker bij ontvanger opbouwt, wordt bij de notaris vastgelegd in een schenkingsakte. Daarnaast moet er een rente worden berekend van minimaal 6%. Deze rente moet ook daadwerkelijk ieder jaar worden betaald. Wel mogen jaren worden 'ingehaald', maar dat moet uiterlijk voor overlijden van de schenker hebben plaatsgevonden. Ook moet duidelijk zijn wat er is verschuldigd, dit moet schriftelijk zijn vastgelegd.

Eind 2021 heeft de Hoge Raad bepaald dat het forfaitair rendement de box-3 heffing in strijd is met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Met name voor mensen die veel spaargeld hebben heeft die uitspraak tot gevolg dat zij waarschijnlijk minder belasting in box 3 gaan betalen. Ook zullen mensen die in het verleden te veel belasting hebben betaald in bepaalde gevallen worden gecompenseerd. [Meer informatie over de ontwikkelingen in box 3](#)

HET HUIS SCHENKEN

Bij veel mensen bestaat een aanzienlijk deel van hun vermogen uit de woning; het geld zit 'in de stenen'. Hoe kunnen ouders dat geld losmaken om het te schenken aan hun kinderen? Uiteraard zou de woning kunnen worden verkocht en de opbrengst worden gebruikt om te schenken, maar dat zal lang niet altijd een reële mogelijkheid zijn. Een alternatief is om een extra hypotheek te nemen op de overwaarde van het huis. Hier komen wel de nodige kosten bij kijken. Naast de advieskosten van de afsluitprovisie moet er ook een nieuwe hypotheekakte worden opgemaakt. Daar komt ook nog eens bij, dat de ouders rente moeten betalen over de lening, die bovendien niet aftrekbaar is. En dat maakt deze oplossing duur. Geldverstrekkers zijn bovendien steeds minder geneigd om een extra hypotheek te faciliteren. Banken kijken behalve naar overwaarde ook naar de hoogte van het inkomen.

WONING OVERDRAGEN AAN DE KINDEREN

Een andere, fiscaal minder aantrekkelijke oplossing is de woning bij leven al te schenken of overdragen aan de kinderen. In de praktijk betekent dit dat de ouders geen gebruik meer kunnen maken van de hypotheekrenteaftrek, omdat zij niet langer eigenaar zijn van de woning. In de regel krijgen de ouders het levenslange recht van gebruik van de woning. Dit recht wordt vruchtgebruik genoemd. De kinderen worden de bloot-eigenaren of 'hoofdgerechtigden' van het huis. De ouders nemen de waarde van het vruchtgebruik op in box 3 en ook bij de kinderen wordt hun 'bloot-eigendom' tot het box 3 vermogen gerekend. Deze vorm van vermogensoverdracht is vanaf 1 januari 2010 nog minder aantrekkelijk gemaakt. Met ingang van die datum wordt voor de berekening van de erfbelasting uitgegaan van de WOZ-waarde van de woning in het jaar van overlijden van de schenker of overdragende ouder of de WOZ-waarde van het opvolgende jaar. Deze waarde is bijna altijd hoger dan de waarde op het moment van overdracht van de woning, zodat over de waardeaan groei erfbelasting is verschuldigd. Op die waarde komt dan in mindering het destijds door de erfgenamen betaalde bedrag inclusief aankoopkosten. Dit bedrag mag met 6% enkelvoudige rente worden verhoogd. De in het verleden verschuldigde overdrachtsbelasting komt in mindering op de verschuldigde erfbelasting.

OVERGANGSREGELING

Voor situaties van voor 2010, waarbij ouders en kinderen uitgingen van de oude regelgeving, is er een overgangsregeling gekomen. De overgangsregeling houdt in dat de waarde stijging die zich tussen het moment van verkoop aan de kinderen en 1 januari 2010 hebben voorgedaan, onbelast blijft. De waardeontwikkeling na 1 januari 2010 wordt dus wel in de heffing van de erfbelasting betrokken.

Draagt u de woning over aan uw kinderen en huurt u deze van hen terug, dan kunt u erfbelasting besparen wanneer u een jaarlijkse huur betaalt die minimaal 6% van de WOZ-waarde is. Is de huur lager, dan zal de woning voor de WOZ-waarde op het moment van overlijden (of naar keuze het daaraan opvolgende jaar) in de erfbelasting worden betrokken. Op die waarde komt dan in mindering het destijds door de erfgenamen betaalde bedrag inclusief aankoopkosten. Dit bedrag mag met 6% enkelvoudige rente worden verhoogd. De in het verleden verschuldigde overdrachtsbelasting komt in mindering op de verschuldigde erfbelasting.

1.1 DE OUDER ALS GELDERSTREKKER

Een andere mogelijkheid is dat ouders als geldverstrekker optreden voor hun kind. De ouder leent dan het bedrag voor de aankoop van een huis aan zijn kind. De ouders bepalen zelf de voorwaarden van de lening. Tot 1 januari 2010 was het mogelijk om de lening renteloos te verstrekken zonder gevolgen voor de schenkbelasting als het een

direct opeisbare lening betref. Vanaf deze datum wordt voor dergelijke renteloze leningen tussen ouder en kind, 6% van de lening als (fictieve) rente beschouwd. Als deze rente niet wordt betaald dan is er sprake van een schenking. Voor zover het bedrag van deze schenking boven de jaarlijkse vrijstelling uitkomt, is schenkbelasting verschuldigd.

Er is sprake van een direct opeisbare lening, als de schuldeiser gerechtigd is om de schuld direct op te eisen wanneer hij het geld nodig heeft. In het algemeen wordt een lening met een looptijd van 1 jaar of korter gezien als een direct opeisbare lening.

Als de lening van de ouders niet direct opeisbaar is, dan moet er een 'markt-conforme' rente worden berekend. Voor een indicatie van de hoogte van de rente kan bij één of meerdere geldverstrekkers een offerte van een vergelijkbare lening worden opgevraagd.

De Belastingdienst [geeft een overzicht](#) welke rentes worden geaccepteerd.

Vanuit fiscaal oogpunt is het in rekening brengen van rente overigens in de meeste gevallen aantrekkelijk. De rente die het kind betaalt, is onder voorwaarden aftrekbaar in box 1 (bij het onderdeel 'eigen woning'). De vordering die de ouders op hun kind hebben wordt in box 3 ondergebracht. Dat betekent dat de ouders over de vordering vermogensrendementsheffing moeten betalen. Dit is het geval wanneer het vermogen meer bedraagt dan de vrijstelling in box 3. De werkelijk ontvangen rente valt buiten de belastingheffing.

WIJZIGINGEN 2013

Sinds 1 januari 2013 gelden strengere regels voor het recht op hypotheekrenteaftrek. Dit betekent dat een lening, door starters afgesloten, volledig en minimaal annuïtair moet worden afgelost. Deze eisen moeten in de overeenkomst zijn opgenomen en hieraan moet het kind jaarlijks voldoen. Daarnaast moet je de Belastingdienst informeren over het aflossingsschema. Zo kunnen zij controleren of je de lening daadwerkelijk aflost en voldoet aan de jaarlijkse verplichtingen. Informeer je de Belastingdienst niet, dan verlies je voor deze lening het recht op hypotheekrenteaftrek. Voor kinderen die in 2012 al een hypotheek hadden of een woning kochten geldt vaak overgangsrecht. Voor hen geldt de aflosverplichting niet.

1.2 LENEN EN SCHENKEN

Ouders kunnen geld lenen aan hun kind voor de aankoop van een huis. Het kind betaalt rente aan zijn ouders en komt hierdoor in aanmerking voor renteaftrek. Ouders schenken in hetzelfde kalenderjaar een bedrag aan het kind binnen de schenkingsvrijstelling. Om te voorzien in het levensonderhoud.

De rentebetaling en schenking moeten in losstaande (rechts)handelingen plaatsvinden. De schenking mag niet worden verrekend met de rente. Dit kan fiscaal nadelige gevolgen hebben.

1.3 VRIJ VAN INBRENG

Als ouders schenkingen doen aan één of meer kinderen kan het voorkomen dat het ene kind bevoordeeld wordt ten opzichte van het andere kind. Als je dit wilt voorkomen, dan kun je regelen dat met die bevoordeling rekening wordt gehouden bij het vaststellen van de omvang het erfdeel van het kind als u komt te overlijden. Het kind zal dan te zijner tijd een erfdeel ontvangen waar de ontvangen schenkingen in mindering zijn gebracht. Dat houdt dus in dat de waarde van de schenking en het erfdeel dan met elkaar worden verrekend. Om dit te regelen moet je de bedoeling, dat de schenking moet worden ingebracht bij de nalatenschap, wel schriftelijk vastleggen ten tijde van de schenking. Schenkingen die zijn gedaan vóór 2003 worden automatisch in mindering gebracht op de erfenis. Hiervoor hoeft je niet naar de notaris. Je kunt een bij de schenking opgelegde verplichting tot inbreng achteraf bij testament wel ongedaan maken. Het is echter niet mogelijk om iemand die een schenking vrij van inbreng heeft gekregen achteraf bij testament tot inbreng ervan te verplichten.

2. Nalaten

Wat gebeurt er met het eigen huis als één van de eigenaren overlijdt? Kan de partner er zonder zorgen blijven wonen? Er zijn verschillende samenlevingsvormen, met ook verschillende juridische en fiscale gevolgen bij overlijden van één van de partners.

GEREGISTREERD PARTNERSCHAP OF HUWELIJK

Net als een huwelijk komt een geregistreerd partnerschap tot stand bij de ambtenaar van de burgerlijke stand. Wie een geregistreerd partnerschap aangaat, of trouwt en niets regelt, krijgt sinds 1-1-2018 te maken met de wettelijke (beperkte) gemeenschap van goederen.

Het voorhuwelijkse privévermogen blijft privé. Gezamenlijk vermogen (bezittingen en daarmee verbonden schulden) komt in de gemeenschap in de verhouding 50-50. Wat tijdens het huwelijk wordt verdiend en aan schulden aangegaan valt ook in de gemeenschap. Uitzondering hierop zijn schenkingen en erfenissen. Tenzij uitdrukkelijk wordt bepaald dat deze in de gemeenschap vallen. Dit kan de schenker of erflater regelen met een zogenoemde insluitingsclausule. Wil je de beperkte gemeenschap uitbreiden of juist verder beperken, dan kun je de notaris vragen huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden op te stellen.

ONGEHUWD SAMENWONEN

Bij samenwonen ontstaat er niet automatisch een gemeenschap van goederen. En omdat er niets op papier staat, kan de ene partner nergens aanspraak op maken als de ander overlijdt. Beide vermogens blijven ook strikt gescheiden, met uitzondering van de goederen die beide partners samen hebben aangeschaft of schulden die zij samen zijn aangegaan. Aangezien de rechten en plichten van ongehuwd samenwonenden niet wettelijk zijn vastgelegd, is het verstandig om bij de notaris een samenlevingscontract te laten opstellen. Dit is echter niet verplicht. In een samenlevingscontract worden alle afspraken vastgelegd die tussen beide partners gelden, zowel tijdens het samenwonen als bij de beëindiging van de relatie. Denk hierbij aan gezamenlijke schulden, het betalen van gezamenlijke lasten en wat er precies onder deze kosten wordt verstaan. Als partners besluiten om in het samenlevingscontract een verblijvingsbeding op te nemen, kan een partner aanspraak maken op de volledige eigendom van goederen die voordien van beide partners waren. Denk bijvoorbeeld aan het huis, als dat door

beide partners gezamenlijk is gekocht. Als er kinderen zijn die aanspraak maken op hun legitieme portie, krijgt de legitieme portie 'voorrang' op het verblijvingsbeding.

VERBLIJVINGSBEDING

Via een verblijvingsbeding kunnen ongehuwd samenwonenden elkaar hun aandeel in de woning en in de schuld toedelen. Hiermee voorkomen zij dat de langstlevende partner uit huis wordt gezet door de erfgenamen. Een dergelijk verblijvingsbeding dient in een notarieel samenlevingscontract te zijn opgenomen.

Houd er wel rekening mee dat, bij een overgang krachtens een verblijvingsbeding, aanpassen van de financieringsconstructie noodzakelijk kan zijn om de aftrekbaarheid van de rente veilig te stellen. Om voor aftrek in aanmerking te komen, moet het aandeel in de schuld dat u verkrijgt van uw partner voldoen aan de fiscale regels. Voor dit deel van de schuld gaat namelijk de aflossingsverplichting gelden. Dat kan ervoor zorgen dat de woonlasten wijzigen. Als er in plaats van een verblijvingsbeding een testament is opgesteld, dan wordt er verkregen krachtens erfrecht. Aanpassing van de lening aan de huidige fiscale regels is dan niet noodzakelijk. De verkrijger behoudt dan het overgangsrecht voor de eigenwoningschuld die van de partner wordt overgenomen. Om dit te regelen is het verstandig een notaris te raadplegen.

WETTELIJK ERFDEEL (LEGITIEME PORTIE)

Sommige mensen zijn via de wet aangewezen als erfgenaam. Kinderen en echtgenoten (in geval van huwelijk of geregistreerd partnerschap) zijn 'erfgerechtigd'. Zij hebben recht op een wettelijk vastgesteld deel van de erfenis, ook al is een deel ervan al geschonken of in het testament aan anderen toebedeeld. Kinderen hebben altijd recht op een zogenoemde legitieme portie. Zij kunnen in theorie worden onterfd, maar kunnen aanspraak maken op dit recht. De echtgenoot of echtgenote heeft geen recht op de legitieme portie. Als de overledene hem of haar heeft onterfd, krijgt hij of zij niets.

2.1 FISCAAL PARTNER SCHENK-/ERFBELASTING

Als je fiscaal partner bent, gelden lagere tarieven in de schenk- en erfbelasting. Je bent fiscaal partner als je gehuwd of geregistreerd partner bent. Als je samenwoont heeft het samenlevingscontract invloed op de hoogte van de schenk- en erfbelasting. De erfbelasting is lager als de ongehuwden minimaal zes maanden (bij schenkbelasting minimaal 2 jaar):

- beiden meerderjarig zijn en;
- een notarieel samenlevingscontract met wederzijdse zorgverplichting zijn overeengekomen (tenzij zij vijf jaar samen zijn ingeschreven in de Basisregistratie Personen) en;
- een gemeenschappelijke huishouding voeren en;
- gezamenlijk ingeschreven staan in de basisregistratie en;
- geen bloedverwanten in de rechte lijn zijn.

2.2 DE HYPOTHEEK

Bij overlijden van één van de partners rijst de vraag wat er met het huis gebeurt. Wil de ander er blijven wonen? Als de langstlevende overlijdt, zullen de kinderen of andere erfgenamen het huis erven. Als geen van hen in de woning wil wonen, wordt het huis verkocht. De verkoopopbrengst wordt gebruikt om een eventuele hypotheek af te lossen.

HYPOTHEEK EN LEVENSVERZEKERING

Vaak wordt bij het afsluiten van de hypotheek ook een overlijdensrisicoverzekering (orv) afgesloten. Deze verzekering kan zelfstandig zijn afgesloten, maar kan ook een deel zijn van de levensverzekering die bij de hypotheek hoort (zoals de spaarhypotheek). De orv keert uit bij overlijden van de verzekerde persoon. Vaak is de geldverstrekker de eerste begunstigde van de uitkering. De uitkering wordt rechtstreeks overgemaakt aan de geldverstrekker. Hiermee wordt de lening geheel of gedeeltelijk afgelost. Als de lening in haar geheel wordt afgelost, hoort de woning zonder schuld bij de nalatenschap.

PARTNERCLAUSULE

Met een partnerclausule verklaart de geldverstrekker dat hij ermee instemt dat de uitkering toekomt aan de langstlevende partner. De geldverstrekker stelt hierbij dan als voorwaarde dat de langstlevende de uitkering gebruikt om de hypotheekschuld af te lossen.

De partnerclausule is vooral bedoeld om de positie van de langstlevende te versterken tegen de kinderen. Sinds de wettelijke verdeling in het erfrecht is minder behoefte aan de partnerclausule. De partnerclausule kan echter ook fiscale voordelen hebben.

HUIS VERKOPEN DOOR ERFGENAMEN

Als de woning door een erfgenaam moet worden verkocht, wordt de verkoopopbrengst gebruikt om de hypotheekschuld af te lossen. Deze situatie doet zich voor als de bank de hypotheek niet wil overzetten of als er meerdere erfgenamen zijn die geen van allen in het huis willen wonen. Als het huis bij verkoop minder opbrengt dan de openstaande schuld, moeten de erfgenamen de restschuld betalen. Om dit te voorkomen kunnen zij de erfenis 'beneficiair aanvaarden'.

Soms wordt er een 'partnerclausule' (of 'weduweverklaring') in de verzekeringspolis van de orv opgenomen. Omdat de (uitwerking van de) clausule per persoon verschillend is en samenhangt met factoren als huwelijksgoederenregime, leeftijd en vermogen, kun je het beste contact opnemen met de hypotheekadviseur, financieel planner of met de notaris. Zij kunnen per situatie berekenen wat beter is; wel of geen partnerclausule opnemen.

DE HYPOTHEEK OP EEN SCHULDENAAR ZETTEN

De eigendomsakte en hypotheekakte blijven in principe hetzelfde als één van de partners overlijdt. Voorwaarde is dan wel dat beide partners eigenaar van de woning waren en als 'schuldenaar' in de hypotheekakte vermeld staan. Ook moeten het huis en de hypotheek deel uitmaken van de erfenis. Het kan gebeuren dat iemand het huis erft en dat deze persoon niet op de hypotheekakte staat vermeld, bijvoorbeeld als de langstlevende ouder overlijdt en hun enig kind de woning erft. Dan moet er een nieuwe hypotheekakte worden opgemaakt. De geldverstrekker gaat hiermee niet automatisch akkoord. De erfgenaam moet namelijk in staat zijn de hypotheeklasten te dragen. Als de bank meent dat dit niet het geval is, kan de hypotheek niet op een andere naam worden gezet en moet het huis worden verkocht. Partners die elkaars erfgenaam zijn (dus als zij gezamenlijk eigenaar waren), worden na overlijden van de partner aansprakelijk voor de schuld van degene die is overleden. De uitkering van een eventuele orv wordt in dit geval gebruikt om een deel van de hypotheek af te lossen.

2.3 TESTAMENT

Iedere inwoner van Nederland kan vanaf 16 jaar bij de notaris een testament laten opmaken. Met een testament kan worden afgeweken van het wettelijk erfrecht of van een wilsrecht. Zaken als voogdij en bewind kunnen hierin ook worden opgenomen. Wanneer iemand overlijdt, moeten nabestaanden contact opnemen met een notaris. In het Centraal Testamenten Register kun jij of de notaris achterhalen of de erflater een testament heeft opgesteld. Vervolgens gaat de notaris bij het bevolkingsregister na of de overledene getrouwd was en of hij (klein)kinderen had. Daarna geeft de notaris een 'Verklaring van Erfrecht' af. Hiermee kunnen de erfgenamen beschikken over de bankrekening van de erflater. Als de overledene een executeur heeft benoemd, geeft de notaris een 'Verklaring van

Executele' af. Met deze verklaring kan alleen de executeur beschikken over de bankrekening van de overledene, zodat hij eventuele schulden van de nalatenschap kan voldoen.

Er zijn verschillende testamentvormen, maar de meest voorkomende zijn:

- testament, inhoudende wettelijke verdeling;
- vruchtgebruiktestament.

VOOGDIJ

Een voogd neemt de zorg voor een minderjarige en het beheer van zijn geld over als de ouders dit niet meer kunnen door overlijden, een scheiding of ontzetting uit de ouderlijke macht. Het huidige erfrecht regelt niet automatisch de voogdij over minderjarige kinderen; het moet worden vastgelegd in een testament of via een aanwijzing in het gezagsregister.

BEWIND

TESTAMENTADVIES

Waar moet je aan denken bij het opstellen van een testament? De testamentadviseurs van Vereniging Eigen Huis staan je bij met raad en daad. Van een goed gesprek tot het opstellen van het gewenste testament en doorzetten naar de notaris. Plan een afspraak voor een [Eigen Huis Testamentadvies](#).

TESTAMENT INHOUDENDE WETTELIJKE VERDELING

Dit testament is de opvolger van de ouderlijke boedelverdeling en biedt erfgenamen fiscale voordelen ten opzichte van 'alleen' de wettelijke verdeling. Het rentepercentage dat op de vorderingen van de kinderen rust, kan in dit testament namelijk worden aangepast. Ook de momenten waarop kinderen aanspraak mogen maken op hun vordering, kunnen worden verruimd of beperkt. De wettelijke verdeling dient als basis, de erflater kan op punten afwijken of aanvullen. In dit testament kunnen erflaters ook de voogdij en het bewind laten vastleggen.

VRUCHTGEBRUIKTESTAMENT

Net als bij de wettelijke verdeling staat in dit testament het recht van de langstlevende centraal. De erflater kan hieraan nog aanvullingen of beperkingen toevoegen. Het vruchtgebruiktestament is fiscaal aantrekkelijk voor mensen die goederen bezitten die op langere termijn (waarschijnlijk) in waarde zullen stijgen, zoals een huis. De kinderen verkrijgen namelijk bij overlijden van de erflater de bloot-eigendom, terwijl de langstlevende het vruchtgebruik over de woning krijgt. De waarde van het huis is vanaf dat moment onbelast en komt vrij op het moment dat de langstlevende overlijdt.

NALATEN AAN EEN GOED DOEL

Het is niet verplicht om het hele vermogen aan de familie na te laten. Wie een organisatie of goed doel een warm hart toedraagt, kan deze tot erfgenaam of legataris benoemen. Houd hierbij de erfbelasting goed in de gaten. Instellingen die door de Belastingdienst als 'algemeen nut beogende instelling' (ANBI) zijn erkend, hoeven geen erfbelasting te betalen. Kijk voor een overzicht van de aangewezen goede doelen op www.anbi.nl. Daarnaast is het ook mogelijk om bepaalde landelijke sportorganisaties en daarbij aangesloten amateurverenigingen als erfgenaam te benoemen. Ook deze organisaties hoeven geen erfbelasting meer te betalen. Wie hierover meer wil weten, kan terecht bij de bond waarbij een vereniging is aangesloten.

BENEFICIAIR AANVAARDEN VAN ERFENIS

Als de opbrengst uit een nalatenschap, zoals de verkoopopbrengst van een huis minder oplevert dan de schuld(en) die een overledene nalaat, zijn de erfgenamen verantwoordelijk voor de ontstane restschuld. Door een erfenis 'beneficiair te aanvaarden' (ook wel 'onder het voorrecht van boedelbeschrijving' genoemd), kunnen zij dit voorkomen. Erfgenamen hoeven dan niet hun eigen vermogen aan te spreken als de nalatenschap negatief blijkt te zijn.

Beneficiair aanvaarden kan alleen op het moment dat de nalatenschap wordt aangeboden. Aanvaard bij twijfel altijd een erfenis beneficiair om verrassingen achteraf te voorkomen. Voorkom ook dat je door bepaalde handelingen te verrichten de erfenis al zuiver aanvaardt. Dit kan bijvoorbeeld door de woning van de overledene leeg te halen en al zaken van de overledene te verkopen. Of door zonder voorbehoud schulden van de overledene te voldoen. Ook het tekenen van een bankverklaring zodat het banktegoed van de overledene wordt vrijgegeven is een daad van zuivere aanvaarding van de nalatenschap. Het is daarna niet meer mogelijk om beneficiair te aanvaarden. Bij minderjarigen wordt een erfenis altijd beneficiair aanvaard om te voorkomen dat zij met schulden worden belast. Om een erfenis op beneficiaire voorwaarden te aanvaarden, moet er een verklaring worden afgelegd bij de griffie van de rechtbank in de woonplaats van de overledene. Vervolgens wordt deze verklaring ingeschreven in het boedelregister. Het verkrijgen van de verklaring kost € 134 aan griffierechten.

BETERE BESCHERMING VAN ERFGENAMEN TEGEN ONBEKENDE SCHULDEN

Met ingang van 1 september 2016 worden erfgenamen beter beschermd tegen onbekende schulden. Dit zijn schulden waarvan de erfgenamen het bestaan niet wisten of konden weten zonder onderzoek. Als een erfgenaam met een dergelijke schuld wordt geconfronteerd, kan hij bij de kantonrechter verzoeken de zuivere aanvaarding om te zetten in een beneficiaire aanvaarding. Dit verzoek moet binnen drie maanden na het ontdekken van deze schuld zijn geregeld.

Daarnaast aanvaardt men nu minder snel zuiver een nalatenschap. Zo zal het betalen van een openstaande rekening van de overledene niet meer meteen leiden tot een zuivere aanvaarding, wanneer hiermee extra kosten worden voorkomen. Worden gelden of goederen waarop schuldeisers van de overledene zich kunnen verhalen echter aan de nalatenschap onttrokken, dan is er sprake van aanvaarding van de nalatenschap. Onder het onttrekken van geld of goederen valt dus bijvoorbeeld niet het meenemen van een fotoalbum met familiefoto's.

De wet biedt een minimum-bescherming. Bij twijfel omtrent het saldo van de nalatenschap is het beter om de nalatenschap beneficiair te aanvaarden.

WET BESCHERMING ERFGENAMEN TEGEN SCHULDEN

Per 1 september 2016 is de Wet bescherming erfgenamen tegen schulden in werking getreden. Deze wet beschermt erfgenamen tegen het te snel aanvaarden van een nalatenschap. Een erfgenaam wordt niet beschermd als hij bijvoorbeeld bewust goederen uit de nalatenschap verkoopt en zo verhaal door schuldeisers onmogelijk maakt. Daarnaast geeft het erfgenamen in bepaalde gevallen de mogelijkheid om de aanvankelijk volledig aanvaardde nalatenschap via de rechter om te zetten in een beneficiaire aanvaarding.

WETTELIJK ERFRECHT

Als er geen testament is, treedt het wettelijk erfrecht in werking.

De wet bepaalt dat bezittingen van de erflater automatisch eigendom worden van de erfgenamen. Er zijn 4 groepen erfgenamen:

- groep 1: echtgenoot en de kinderen;
- groep 2: ouders, (half)broers en (half)zussen;
- groep 3: grootouders;
- groep 4: overgrootouders.

Als één van de genoemde erfgenamen niet meer leeft, erven zijn of haar nakomelingen samen dat erfdeel (zie voorbeeld). Bij samenwonen zonder testament erft de partner niets.

ONTERVEN

Met een testament kunnen erflaters nabestaanden uitsluiten van de erfenis. Alleen (klein)kinderen hebben altijd recht op een legitieme portie. De legitieme portie bestaat uit de helft van het wettelijke erfdeel en bestaat uit geld. Een (klein)kind kan op basis van de legitieme portie dus geen aanspraak maken op bijvoorbeeld het schilderij dat al jaren in de familie is.

VOORBEELD

Marius (83) overlijdt. Zijn vrouw is enige jaren eerder al overleden. Marius had twee kinderen, Ellen en Bram. Ellen is vorig jaar gestorven en liet twee kinderen achter. De erfgenamen van Marius zijn in dit geval zoon Bram en de twee kinderen van Ellen. Bram krijgt 50% van Marius' nalatenschap, en de twee kleinkinderen krijgen ieder 25% (samen 50%).

WETTELIJKE VERDELING

Als er geen testament is, treedt de wettelijke verdeling in werking.

Voorbeeld:

Paul overlijdt en laat een vrouw en twee kinderen achter.

De gemeenschap van goederen omvat een huis, de inboedel, een auto en banktegoeden ter waarde van in totaal :

WETTELIJKE VERDELING	EURO
Gemeenschappelijk bezit:	400.000
Hypotheekschuld:	-100.000
	300.000
De nalatenschap is de helft, ofwel:	-150.000
De uitvaartkosten bedroegen:	-9.000
	141.000
Ieder erft (€ 141.000,- gedeeld door drie):	47.000
De vordering van een kind op de langstlevende bedraagt:	47.000
Vrijstelling	-25.178
Belast deel	21.822
De door de langstlevende te betalen erfbelasting:	$21.822 \times 10\% \times 2 = 4.364$

Er is een mogelijkheid om al eerder het wettelijk deel beschikbaar te stellen. Maar dan moet dit wel in een testament (inhoudende de wettelijke verdeling) zijn opgenomen. Bijvoorbeeld als Pauls vrouw hertrouwt of naar een verzorgingshuis gaat, kunnen de kinderen in dat geval hun deel opeisen.

2.4 WETTELIJKE VERDELING

Bij een huwelijk in gemeenschap van goederen bestaat de nalatenschap uit de helft van alle goederen. De wettelijke verdeling zorgt er dan voor dat de achtergebleven partner automatisch eigenaar wordt van alle bezittingen en schulden die behoren tot de nalatenschap. Dit betekent onder andere het volgende:

- De langstlevende partner wordt eigenaar van het huis en de inboedel. Hij of zij is verplicht de hypothecaire schulden over te nemen, tenzij hij/zij de nalatenschap verwerpt.
- De kinderen krijgen een vordering op de langstlevende. Deze vordering bestaat uit het erfdeel, minus de door de ouder betaalde erfbelasting.
- De langstlevende partner betaalt de erfbelasting die de kinderen verschuldigd zijn; dit bedrag wordt afgetrokken van het erfdeel van de kinderen op het moment dat de langstlevende ouder overlijdt.
- Kinderen kunnen de vordering pas opeisen bij overlijden van de langstlevende ouder.

De kinderen erven bij het overlijden van de eerste ouder een even groot deel als de achtergebleven ouder. Als één van de kinderen niet meer leeft, maar zelf twee kinderen heeft, zijn zij de volgende in de lijn van erfgenamen. Dit heet plaatsvervulling. Als het overleden kind geen kinderen had, gaat zijn deel naar eventuele broers en zussen. In het geval van plaatsvervulling kunnen (klein)kinderen hun erfdeel van de eerstoverledene pas opeisen als de langstlevende is overleden. Dit geldt ook als de langstlevende stiefouder is.

WAARDERING VOORDEEL VRUCHTGEBRUIK

De vordering kan eerder opeisbaar zijn maar dan moet dit wel in een testament zijn vastgelegd. Omdat de vordering zonder testament niet eerder opgeëist kan worden heeft de langstlevende ouder een voordeel, het genot van de vordering. Dit voordeel heet fictief vruchtgebruik. Het kind heeft een financieel nadeel want er kan niet over het geld worden beschikt.

Voor de berekening van de erfbelasting wordt het erfdeel van de langstlevende ouder met dit voordeel vermeerderd, en het erfdeel van de kinderen met dit erfdeel verminderd. De waarde van het voordeel is afhankelijk van 2 factoren:

1. de leeftijd van de langstlevende en;
2. een eventueel afgesproken rente.

1. De leeftijd van de langstlevende

Als de eerste ouder op jonge leeftijd overlijdt, hebben de kinderen het nadeel dat zij waarschijnlijk langer moeten wachten tot zij hun vordering kunnen opeisen. Maar naarmate de langstlevende ouder is, wordt dit nadeel kleiner. De factor die bepaalt hoe groot dit nadeel is voor de kinderen, en dus het voordeel voor de langstlevende, staat in de tabel op de volgende pagina:

VERMENIGVULDIGINGSFACTOR BIJ VARIABELE LOOPTIJD	
LEEFTIJD	FACTOR
jonger dan 20 jaar	16
van 20 tot 30 jaar	15
van 30 tot 40 jaar	14
van 40 tot 50 jaar	13
van 50 tot 55 jaar	12
van 55 tot 60 jaar	11
van 60 tot 65 jaar	10
van 65 tot 70 jaar	8
van 70 tot 75 jaar	7
van 75 tot 80 jaar	5
van 80 tot 85 jaar	4
van 85 tot 90 jaar	3
ouder dan 90 jaar	2

2. Rente

Er kunnen zich 2 situaties voordoen.

- de afgesproken rente is 6% of er is geen rente afgesproken, of
- Er is een afwijkende en/of bovenmatige rente afgesproken.

Ad De afgesproken rente is 6% of er is geen rente afgesproken

De waarde van het voordeel per jaar is wettelijk vastgesteld op 6%. Met deze rente en de factor uit de tabel berekenen we over welk bedrag belasting betaald moet worden. Ook als er geen rente is afgesproken, wordt het voordeel berekend met een percentage 6% van het erfdeel, vermenigvuldigd met de factor uit de leeftijdstabel.

Voorbeeld

Bart (67) overlijdt en heeft geen testament laten opstellen. Bart was in gemeenschap van goederen getrouwd met Cindy (66) en ze hebben samen 2 kinderen. Het gezamenlijke vermogen van Bart en Cindy bedraagt € 600.000. Vanwege de gemeenschap van goederen, bestaat de nalatenschap uit € 300.000. De andere helft behoort toe aan Cindy. De nalatenschap van Bart bestaat uit 3 gelijke erfdelen van ieder € 100.000: 1 erfdeel van Cindy, en 2 even grote erfdelen van de 2 kinderen.

De waarde van het vruchtgebruik is dan $€ 100.000 * 6% * \text{factor } 8 = € 48.000$. De erfbelasting wordt dan per kind berekend over $€ 100.000 - € 48.000 = € 52.000$. De erfbelasting voor Cindy wordt berekend over $€ 100.000 + (2 * € 48.000) = € 196.000$

Er is een afwijkende en /of bovenmatige rente afgesproken

Bij het overlijden van de eerste ouder heeft het kind een financieel nadeel omdat de goederen bij de langstlevende blijven. Het kind erft alleen een vordering op de langstlevende. Als het kind een rentevergoeding van de

langstlevende ontvangt, wordt hij deels gecompenseerd voor zijn nadeel. Ook wordt het voordeel van de langstlevende minder.

Het jaarlijkse voordeel wordt in deze situatie vastgesteld op 6% verminderd met het samengestelde rentepercentage dat is afgesproken. Dit verschil wordt vervolgens vermenigvuldigd met de leeftijdsfactor voor het berekenen van het voordeel. Als er sprake is van een enkelvoudige rente (rente wordt alleen berekend over de hoofdsom), moet je deze eerst omrekenen naar een samengestelde rente (rente wordt ook berekend over de rente). Dit gebeurt aan de hand van de statistische levensverwachting volgens het CBS.

Het kan voordelig kan zijn om een hoge rente af te spreken. Wanneer er extreem hoge rentes worden afgesproken, kent de wet een beperking. Als er een rente wordt afgesproken die hoger is dan een samengestelde rente van 6%, dan wordt dit alsnog bij het overlijden van de langstlevende fictief belast. Er wordt dan een bijtelling toegepast op de verkrijging van de kinderen.

Als je vragen hebt over dit onderwerp, is het verstandig een fiscaal adviseur of notaris te raadplegen.

DE WETTELIJKE VERDELING ONGEDAAN MAKEN

Binnen drie maanden na het overlijden van de echtgenoot kan de langstlevende de wettelijke verdeling ongedaan maken. Hiervoor moet de notaris een notariële verklaring in het boedelregister laten inschrijven. Als bijvoorbeeld een eigen woning onderdeel is van de nalatenschap, dan zal de langstlevende volgens de wettelijke verdeling de woning verkrijgen. Nu kan het zijn dat de langstlevende van plan is om naar een verzorgingshuis te verhuizen en één van de kinderen graag de ouderlijke woning wil overnemen. Dan kan de langstlevende de woning natuurlijk aan dit kind verkopen, maar dan moet het kind 2% overdrachtsbelasting betalen. Als van de wettelijke verdeling wordt afgeweken door de woning aan het betreffende kind toe te delen, in verband met de verdeling van een nalatenschap, dan hoeft het kind geen overdrachtsbelasting te betalen. Er moet wel een notariële akte worden opgemaakt om de wettelijke verdeling ongedaan te maken. Deze moet worden ingeschreven in het boedelregister. Ook moet er een akte van verdeling worden gemaakt. Dit brengt kosten met zich mee.

VOORBEELD WETTELIJKE VERDELING MET WILSRECHTEN

De kinderen hebben een vordering van € 44.200,- op de langstlevende. De langstlevende is een stiefouder. Eén van de kinderen wil zijn wilsrecht jegens de stiefouder uitoefenen. Tot de nalatenschap behoort een schilderij met een waarde van € 45.000,-. De stiefouder kan dit schilderij in eigendom overdragen aan het kind. Het kind moet dan € 800,- bijbetalen, omdat zijn wettelijk deel lager uitviel. De stiefouder kan ook het recht op vruchtgebruik van het schilderij invoeren.

2.5 WILSRECHTEN

In een paar uitzonderlijke gevallen kunnen kinderen aanspraak maken op de zogenoemde wilsrechten. Hiermee kunnen zij bijvoorbeeld van de langstlevende eisen dat de eigendom van de woning op de kinderen wordt overgedragen. Het invoeren van deze rechten gaat altijd via de notaris en is alleen maar mogelijk als deze niet bij testament zijn uitgesloten. Een uitbreiding van de wilsrechten is ook mogelijk, bijvoorbeeld door te bepalen dat de kinderen de wilsrechten kunnen uitoefenen zodra de langstlevende duurzaam gaat samenwonen. Er zijn twee verschillende wilsrechten.

WILSRECHTEN TEGENOVER DE OUDER

Als de langstlevende ouder aankondigt te hertrouwen, kunnen zijn kinderen van hem verlangen dat de vordering wordt uitbetaald in goederen, bijvoorbeeld door overdracht van het huis of door een deel van de inboedel af te staan. De ouder kan zich dan wel het recht van vruchtgebruik voorbehouden. Als de langstlevende ouder niet hertrouwt, maar gaat samenwonen, kunnen de kinderen geen aanspraak doen op dit wilsrecht.

WILSRECHTEN TEGENOVER DE STIEFOUDER

Op het moment dat de langstlevende ouder overlijdt en de stiefouder achterblijft, kunnen kinderen ook een wilsrecht invoeren. Zij kunnen in een eerder stadium verlangen dat de langstlevende ouder de vordering die zij op de stiefouder hebben, 'uitbetaalt' door bijvoorbeeld de eigendom van de woning aan de kinderen over te dragen. De stiefouder kan een beroep doen op het levenslang recht van vruchtgebruik van de woning. Een kind kan alleen een beroep doen tot een maximumbedrag van zijn vordering; het 'verzoek tot afgifte van goederen'. De waarde van de woning zal meestal hoger zijn dan de vordering die een kind op zijn (stief)ouder heeft. Het verschil moet het kind dan zelf bijleggen.

VRUCHTGEBRUIK

In het testament kan worden bepaald dat de langstlevende 'het recht van vruchtgebruik' ontvangt over bijvoorbeeld het huis. Het huis wordt dan geen eigendom van de langstlevende, maar hij of zij mag er wel (levenslang) gebruik van maken. De kinderen worden de bloot-eigenaren of 'hoofdgerechtigden'. Vruchtgebruik is een goede optie als erfstaters goederen in de familie willen houden.

3. Erfbelasting

In principe moet de begunstigde altijd belasting over een erfenis betalen, erfbelasting. De hoogte van deze belasting kan verschillen en is onder andere afhankelijk van de relatie tussen de erflater en erfgenaam en het te erven bedrag. Bij de berekening van de belasting wordt rekening gehouden met de eventueel van toepassing zijnde vrijstelling. Op de website van de Belastingdienst staat een module waarmee berekend kan worden hoe hoog de erfbelasting zal zijn. Let op: de pensioenimputatie is hierin niet meegenomen! Op www.belastingdienst.nl/rekenhulpen/erfbelasting/ staat de rekenmodule.

3.1 PENSIOENIMPUTATIE

De vrijstellingen worden beperkt door een zogenoemde pensioenimputatie. De helft van het pensioen van de overledene gaat van de vrijstelling af. Op dit pensioen komt wel 30% latente inkomstenbelasting in mindering. Dat is een vastgesteld percentage voor in de toekomst verschuldigde inkomstenbelasting over het pensioen.

Voorbeeld: Petra (72 jaar) heeft een erfenis van € 500.000,- die is vrijgesteld en het weduwepensioen bedraagt jaarlijks € 100.000. De totale waarde van het pensioen is dan € 700.000,- Dit is het jaarlijkse pensioen maal de factor uit de tabel op pagina 15. De helft van die waarde is € 350.000. Hier gaat 30% vanaf (€ 105.000,-). De totale imputatie is dus € 245.000,-. De maximale vrijstelling voor Petra bedraagt dan € 723.526,- min € 245.000,- is € 478.526,-.

Er is wel een maximum aan de vermindering. Partners zullen na imputatie een minimum vrijstelling van € 205.420,- (2024) houden. Imputatie houdt in dat er, in die gevallen, meer erfbelasting moet worden betaald dan de rekenmodule van de Belastingdienst aangeeft. De waarde van het pensioen wordt aan de hand van een wettelijke tabel bepaald. De notaris of fiscalist kan u hier meer over vertellen.

PARTNER

Er is sprake van een partner voor de erfbelasting als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- de personen zijn gehuwd/geregistreerd partner of;
- de personen zijn meerderjarig en,
- zijn geen bloedverwanten in de rechte lijn en,
- staan volgens de basisadministratie op hetzelfde adres ingeschreven en,
- er is een wederzijdse zorgverplichting aangegaan, die is vastgelegd in een notarieel samenlevingscontract.

De eis van een notarieel samenlevingscontract geldt niet indien er een aangesloten periode van 5 jaar een gemeenschappelijke huishouding is gevoerd.

3.2 VRIJSTELLINGEN EN TARIEVEN

De vrijstelling tussen partners bedraagt € 795.156,-. De vrijstelling voor (klein)kinderen bedraagt € 25.178. Voor ernstig zieke en gehandicapte kinderen is de vrijstelling € 75.546,-. Ouders hebben een vrijstelling van € 59.643,-. Overige verkrijgers zijn over de eerste € 2.658,- geen erfbelasting verschuldigd (bedragen 2024).

Net als bij een schenking geldt bij een erfenis: hoe groter de erfenis en hoe kleiner de verwantschap met de erflater, hoe meer belasting de ontvanger moet betalen. Dit loopt op van 10 tot 40%.

3.3 ERFBELASTING EN EEN UITKERING UIT ORV

Wie een uitkering uit een overlijdensrisicoverzekering (orv) ontvangt, krijgt deze niet op basis van het erfrecht maar op basis van de verzekering. Hierdoor behoort deze uitkering niet tot de nalatenschap. Toch wordt deze uitkering belast met erfbelasting, omdat de wet de uitkering aanmerkt als erfrechtelijke verkrijging. Om dit te voorkomen,

kunnen de partners de premie van de orv voor elkaar betalen. Op deze manier is de premiebetaler de begunstigde van de verzekering en wordt er volgens de Belastingdienst niets onttrokken aan het vermogen van de overledene. Dit kan alleen als er sprake is van gescheiden vermogens. In het geval van een huwelijk in algehele gemeenschap van goederen heeft kruislings premie betalen geen effect. De achtergebleven partner moet erfbelasting betalen over de helft van de uitkering van de orv van de overleden partner. Laat je op dit gebied altijd goed voorlichten door een belastingadviseur, financieel planner of een notaris.

Voorbeeld: Bruno en Susanne wonen samen en hebben allebei een overlijdensrisicoverzekering afgesloten. Om ervoor te zorgen dat Susanne later geen erfbelasting hoeft te betalen over de uitkering van Bruno's orv, betaalt Susanne de premie voor Bruno's verzekering en andersom (kruislingse premiebetaling). Op het moment dat Bruno overlijdt en de verzekering uitkeert, ziet de Belastingdienst dit bedrag niet als vermogen van Bruno en hoeft Susanne geen erfbelasting te betalen over de uitkering uit de overlijdensrisicoverzekering.

3.4 ERFRECHTELIJKE VORDERINGEN EN DE INKOMSTENBELASTING (BOX 3)

Een aantal erfrechtelijke vorderingen zijn niet belast in box 3. Het gaat om:

- Vorderingen die de kinderen hebben op de langstlevende ouder als gevolg van de wettelijke verdeling of een andere verdeling van de nalatenschap. Aan de andere kant wordt de schuld die de langstlevende ouder aan de kinderen heeft ook niet in box 3 meegenomen.
- Vorderingen die volgen uit het testament waarbij de langstlevende ouder een vergoeding voor een legaat tegen inbreng van de waarde daarvan schuldig blijft. Een legaat is een bijzondere bepaling in het testament waarbij de erflater bepaalde goederen of een geldbedrag toewijst aan een specifieke erfgenaam.
- Andere vorderingen die uit een testament volgen.
- Een vordering die voortkomt uit een legitieme portie, maar nog niet opeisbaar is.

3.5 AANGIFTE ERFBELASTING

Als de Belastingdienst vermoedt dat er erfbelasting verschuldigd is, ontvangen de erfgenamen een aangiftebiljet erfbelasting. Meestal wordt het biljet verzonden aan één van de erfgenamen. Vaak is dat de langstlevende. Stuur de Belastingdienst geen aangiftebiljet en vermoeden de erfgenamen dat zij wel erfbelasting verschuldigd zijn, dan moeten zij binnen 8 maanden na overlijden aangifte doen de Belastingdienst.

De opsteller van een testament (de erflater) kan in zijn testament één of meer executeurs benoemen. Deze executeurs worden in het testament verzocht na het overlijden van de erflater de nalatenschap te beheren en af te wikkelen. De executeurs moeten hun benoeming aanvaarden. Een executeur kan ook worden verzocht de begrafenis of crematie te regelen.

3.6 AANSLAG ERFBELASTING

Nadat de erfgenaam of executeur een aangifte heeft ingediend, zal de Belastingdienst een aanslag erfbelasting opleggen. Voor de bepaling van het vermogen voor de vermogensrendementsheffing (box 3) wordt de nog verschuldigde erfbelasting en heffingsrente in mindering gebracht als schuld of negatief vermogensbestanddeel. Dit in tegenstelling tot de overige belastingschulden.

Indien de nalatenschap vooral uit de woning van de erflater bestaat en de erfbelasting niet uit het restant van de erfenis kan worden betaald, kan uitstel van betaling worden verkregen. Dit is in de regel 12 maanden. De aanslag erfbelasting wordt dan wel opgelegd, maar hoeft niet op dat moment te worden betaald. Het uitstel van betaling kan ook langer dan 12 maanden zijn. De Belastingdienst zal dan wel vragen om hypothecaire zekerheid op de woning of een bankgarantie. De aanslag wordt verhoogd met invorderingsrente.

3.7 WONING ERVEN

Als je de kinderen een woning nalaat en een van de kinderen de volledige woning overneemt uit de nalatenschap, dan hoeft hij of zij geen overdrachtsbelasting te betalen, onder twee voorwaarden:

- Hij of zij betaalt de andere kinderen een reële prijs; en
- Alle kinderen (mede-erfgenamen) werken mee aan de overname.

Over een geërfde woning wordt erfbelasting geheven op basis van de WOZ-waarde van het huis. Daarbij wordt gekeken naar de WOZ-beschikking van het jaar waarin de woning wordt verkregen of van het daaropvolgende kalenderjaar. Als de kinderen het niet eens zijn met die waarde kunnen zij daartegen bezwaar maken. Zij zijn namelijk de nieuwe eigenaren en hebben daarmee dezelfde rechten als de vorige eigenaar. Om bezwaar te kunnen maken, moeten zij wel een nieuwe WOZ-beschikking aanvragen bij de gemeente.

Let op! Als u een serviceflat erft dan is de waarde in het economisch verkeer maatgevend voor de erfbelasting. Bij andere woningen is de WOZ-waarde het uitgangspunt, maar bij serviceflats zijn er persoonlijke verplichtingen die de waarde verlagen. Denk daarbij aan verplichte afname van bijvoorbeeld warme maaltijden of huishoudelijke hulp. Meer informatie over de WOZ vind je in de [WOZ uitgelegd](#)

3.8 TARIEVEN EN VRIJSTELLING SCHENK- EN ERFBELASTING

Kijk voor berekenen en betalen van de schenk- en erfbelasting op onze website. [Hier](#) vindt u de tarieven en vrijstelling van de schenkbelasting. [Hier](#) leest u alles over de tarieven en vrijstelling van de erfbelasting.

4. Hoe helpt Vereniging Eigen Huis u verder?

Als lid profiteert u van onze kennis, persoonlijk advies en diensten. Hieronder leest u waarmee Vereniging Eigen Huis u verder helpt op het gebied van schenken en nalaten.

EIGEN HUIS TESTAMENTADVIES

De [testamentadviseurs van Vereniging Eigen Huis](#) staan u bij met raad en daad. Van een goed gesprek tot het opstellen van het gewenste testament en doorzetten naar de notaris. Het oriëntatiegesprek is kosteloos.

EIGEN HUIS HYPOTHEEKADVIES

Heeft u een huis geërfd en heeft u vragen over de hypotheek? Neem contact op met een [hypotheekadviseur van Vereniging Eigen Huis](#). U krijgt onafhankelijk en deskundig advies. U kunt kiezen voor een gratis oriënterend gesprek op kantoor bij u in de buurt of online vanuit huis.

EIGEN GELDPLAN

Veel mensen denken te laat na over hun financiële toekomst. Maar u heeft vast wensen. Misschien wilt u eerder stoppen met werken of uw kinderen financieel ondersteunen. Wellicht heeft u overwaarde en bent u nieuwsgierig hoe u die kunt verzilveren. Voorkom onzekerheden en maak tijdig een plan om uw toekomst financieel goed te regelen. [Eigen GeldPlan](#) biedt daarbij uitkomst!

INFORMATIE

- In de uitlegvideo's over [testament](#) en [levenstestament](#) legt een testamentadviseur helder en bondig uit waar een testament en levenstestament voor is en het verschil ertussen.
- Woningen worden voor de schenk- en erfbelasting gewaardeerd op de WOZ-waarde. Lees alles over de WOZ in ons e-book '[WOZ uitgelegd](#)'

DE VOORDELEN VAN HET LIDMAATSCHAP

Nog geen lid? Vereniging Eigen Huis is er voor u om woningbezit duurzaam en betaalbaar te houden. U kunt rekenen op betrouwbaar advies, woondiensten en handige tools. Als lid van Vereniging Eigen Huis staat u sterker!

Dit krijgt u voor uw lidmaatschap

- Gratis advies: van aankoop- tot juridisch advies. De specialisten van Vereniging Eigen huis staan voor u klaar.
- Handige tools: relevante apps en de meest actuele informatie altijd online.
- Voordelige dienstverlening: exclusieve dienstverlening voor een aantrekkelijk tarief.
- Lagere woonlasten: dankzij collectieve inkoop bieden wij onze leden scherpe tarieven voor bijvoorbeeld energie en verduurzaming.
- Gratis magazine: 10x per jaar Eigen Huis Magazine op de mat.
- Samen sterk: wij zijn uw stem in Den Haag om woningbezit duurzaam en betaalbaar te houden en om woningaanschaf haalbaar te maken.

WORD LID OF LEES MEER OVER HET [LIDMAATSCHAP](#)

HEEFT U VRAGEN? OF ADVIES NODIG?

NEEM CONTACT MET ONS OP, WIJ HELPEN U GRAAG.

Onze ledenservice is bereikbaar op maandag tot en met donderdag van 9.00 tot 21.00 uur.

Op vrijdag van 9.00 uur tot 16.30 uur. Bezoek eigenhuis.nl/contact of bel 033 450 77 50.

Dit is een uitgave van **Vereniging Eigen Huis** • Postbus 735, 3800 AS, Amersfoort